

[Miljøministeren]

materiale belyst og i givet fald også gennemført.

Lovforslaget må endvidere ses som en udvidelse af de principper, som er gennemført med råstofloven, som folketinget vedtog i sidste samling. Denne lov har bl. a. til formål at sikre en samfundsmæssig ressourceudnyttelse. Lovforslaget skal samtidig ses som et supplement til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser om affald.

Regeringen lægger megen vægt på, at den fremtidige regulering på området sker under hensyntagen til de berørte erhverv. Lovforslagets bemyndigelsesbestemmelser vil derfor kun blive bragt i anvendelse efter forudgående drøftelser med erhvervsliv, forbrugere samt berørte myndigheder m. v.

Jeg er i den forbindelse glad for, at Industrirådet over for mig har givet udtryk for, at rådet kan tilslutte sig grundprincipperne i lovforslaget. Når en sådan lovgivning skal gennemføres, er det væsentligt, at loven har en udformning, som er acceptabel for erhvervslivet. Det har det foreliggende lovforslag.

Som sagt var der allerede under genanvendelsesdebatten i folketinget i 1975 stor velvilje omkring genanvendelsesspørgsmålet. Jeg håber, folketingets partier nu, hvor der skal gennemføres en lovgivning, fortsat er klar til at gøre en indsats for genanvendelsessagen.

Med disse bemærkninger skal jeg, idet jeg i øvrigt skal tillade mig at henvise til lovforslagets bemærkninger, anbefale lovforslaget til folketingets velvillige behandling og vedtagelse.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte:

Forslag til lov om boligydelse til pensionister.

(Lovforslag nr. L 157).

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Indregning af pensionstillæg i grundbeløb, indtægtsregulering på grundlag af arbejdsindtægter for personer over 67 år og forhøjelse af pension til samgifte m. v.).

(Lovforslag nr. L 158).

Forslag til lov om ændring af lov om invalidpension m. v. (Indregning af pensionstillæg i grundbeløb og forhøjelse af pension til samgifte m. v.).

(Lovforslag nr. L 159).

Forslag til lov om ændring af lov om pension til enker m. fl. (Indregning af pensionstillæg i grundbeløb m. v.).

(Lovforslag nr. L 160).

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændrede beregningsregler som følge af indregning af pensionstillægget i folkepensionens grundbeløb).

(Lovforslag nr. L 161).

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af lov om boligydelse til pensionister.

(Lovforslag nr. L 162).

De lovforslag, som her fremsættes for folketinget, indeholder regeringens forslag til første del af pensionsreformen.

Som nævnt i min redegørelse til folketinget den 13. maj 1977 mener regeringen, at der først og fremmest er behov for at anvende midler fra den sociale pensionsfond til forbedringer for de nuværende pensionister. Lovforslagene indeholder regeringens forslag til disse forbedringer. I overensstemmelse med min redegørelse den 13. maj er der tale om følgende forbedringer:

For det første indførelse af en skattefri boligydelse, hvor hovedprincippet er, at pensionisterne selv skal betale 15 pct. af deres indkomst som boligudgifter, medens resten af huslejen eller boligudgiften betales af det offentlige inden for visse rammer.

For det andet afskaffelse af pensionstillægget på den måde, at pensionernes grundbeløb forhøjes med et beløb svarende til det fulde pensionstillæg. Der sker med andre ord en indregning af pensionstillægget i grundbeløbet.

For det tredje forhøjelse af grundbeløbet til samgifte pensionister, så pensionen til denne gruppe bliver tilnærmet pensionen til enlige. Det endelige mål er ens pensioner til gifte og enlige.

Endvidere foreslås det som led i en nyvurdering at indtægtsregulere pensionen for pensionister over 67 år, men kun for arbejdsindtægter.

Den økonomiske baggrund for, at de nævnte forbedringer for pensionisterne kan gennemføres, er loven om den sociale pensionsfond. Efter loven skal der gennemføres en gradvis udbetaling fra fonden over 6 år fra 1979 frem til 1985. I de første 3 år

[Socialministeren]

(1979–81) skal der udbetales $\frac{1}{3}$ af de fulde udbetalinger, og i de efterfølgende 3 år (1982–84) skal der udbetales $\frac{2}{3}$ af de fulde udbetalinger. Fra 1985 og fremover har udbetalingerne nået deres endelige størrelse.

Fondens størrelse pr. 1. januar 1979, når udbetalingerne påbegyndes, anslås til ca. 19 mia kr.

Fondens udbetalinger er beregnet til 2.820 mill. kr. årligt fra 1985. Den tredjedel, der forudsættes udbetalt i årene 1979–81, udgør således 940 mill. kr.

De samlede merudgifter for det offentlige ved ændring af pensionslovgivningen er beregnet til 740 mill. kr. Ved forslagene opnår staten et øget skatteprovenu på 135 mill. kr., således at statens nettomerudgift bliver 605 mill. kr. Sammen med merudgifterne ved gennemførelsen af boligydelsen på 335 mill. kr. bliver statens samlede merudgifter ved pensionsreformen således 940 mill. kr. Disse tal er alle angivet i PL-niveau april 1977.

Jeg skal nu komme nærmere ind på de enkelte punkter i pensionsreformen på kort sigt:

I min redegørelse til folketinget den 13. maj 1977 om pensionsreformen var jeg inde på, at der er behov for en mærkbar forbedring af boligstøtten til pensionisterne. Gennem et øget tilskud til boligen må der ske en udjævning af pensionisternes boligudgifter.

Regeringen stiller nu forslag om en boligydelse, der har til formål at nedsætte pensionisternes boligudgift, således at den udgør en rimelig del af pensionen.

Forslagets hovedprincip er som nævnt, at pensionisterne selv skal betale 15 pct. af husstandsindkomsten, dvs. egenbetalingen, til dækning af deres boligudgifter. Den resterende del af boligudgiften afholdes – inden for visse rammer – af det offentlige i form af en skattefri boligydelse. Den del af huslejen, som pensionisterne selv skal betale, vil altså komme til at afhænge af indkomstens størrelse og ikke af den aktuelle boligudgift.

Boligydelserne skal kunne gives både til lejere og til ejere. Til lejere udbetales boligydelsen altid som tilskud. Også ejere kan få boligydelse i form af tilskud. Til ejerens prioritetsudgifter kan der dog kun gives boligydelse i form af lån.

Det boligforbrug, der skal gives støtte til gennem boligydelsen, er begrænset ved et maksimum for boligens størrelse, et maxi-

mum for boligudgiften og et maksimum for selve boligydelsen.

Begrænsningen af boligstørrelsen foreslås gennemført i form af en begrænsning i antallet af værelser. Hvis der i boligen er mere en ét overskydende værelse, forhøjes egenbetalingen. Der findes også i boligsikringen regler om begrænsning af støtten, hvis lejligheden er for stor i forhold til antallet af beboere. Som noget nyt foreslås det imidlertid i forslaget om boligydelse, at begrænsningen – der som nævnt sker i form af en forhøjelse af egenbetalingen – ikke skal gælde, hvis boligen er for stor som følge af, at pensionistens ægtefælle dør eller kommer på plejehjem.

Maksimum for boligudgiften foreslås sat til 20.700 kr., og maksimum for selve boligydelsen skal være 10.956 kr., dvs. beløb af samme størrelsesorden som den maksimale boligsikring.

I overensstemmelse med ønsket om at udjævne pensionisternes levestandard foreslås desuden en regel om at sætte egenbetalingen op med 10 pct. af indkomsten for den del af husstandsindkomsten, der ligger over 50.000 kr.

For indkomster under 50.000 kr. vil egenbetalingen således som hovedregel udgøre 15 pct. af indkomsten. For indkomster over 50.000 kr. vil egenbetalingen som hovedregel udgøre 15 pct. af indkomsten op til 50.000 kr. og 25 pct. af indkomsten derover.

Samtidig med gennemførelsen af boligydelsesloven ophæves reglerne i boligsikringsloven om boligsikring til pensionister.

Som det fremgår, er der for lejere tale om en forenkling af reglerne i forhold til, hvad der gælder efter boligsikringsloven i dag. Det må erkendes, at de foreslåede regler for de pensionister, der ejer deres bolig, er noget mere komplicerede. Dette problem må imidlertid også ses i lyset af, at det er første gang, der foreslås en støtte til ejerboliger. Jeg vil derfor fremhæve, at regeringen imødeser en omfattende drøftelse navnlig af disse spørgsmål, og at regeringen vil være parat til under drøftelserne at se på og overveje de mulige andre forslag til løsning af problemerne, som måtte komme frem.

Det næste punkt, jeg nævnte, var indregning af pensionstillægget i grundbeløbet. Det vil med andre ord sige, at pensionstillægget afskaffes og pensionernes grundbeløb forhø-

[Socialministeren]

jes med et beløb svarende til det fulde pensionstillæg.

Om pensionstillægget kan jeg i øvrigt sige, at det blev indført i forbindelse med vedtagelsen i 1964 om gennemførelse af den fulde folkepension.

Begrundelsen for indførelsen af pensionstillægget var, at pensionister, som på grund af lav indtægt ved siden af folkepension modtog folkepensionens fulde grundbeløb, ikke ville få glæde af gennemførelsen af den fulde folkepension.

I overensstemmelse med begrundelsen blev tillægget indtægtsreguleret inden for snævre grænser.

Ved ændringer af pensionslovgivningen er der imidlertid sket lempelser i indtægtsreguleringen dels ved nedsættelse af aftrappingsprocenten og dels ved forhøjelse af de fradragfri beløb.

Bl. a. disse ændringer har medført, at indtægtsreguleringen af pensionstillægget har fundet sted i indtægtsintervaller, hvor også grundbeløbet er blevet indtægtsreguleret. Sammenfaldet af indtægtsregulering af pensionstillægget og grundbeløbet betyder, at pensionen i disse indtægtsintervaller nedsættes med 90 pct. af indtægt ved siden af pensionen. Hertil kommer, at den rest af en indtægtsstigning, pensionisten har i behold, bliver beskattet og kan medføre nedsættelse af boligsikringen.

Ved at indregne pensionstillægget i grundbeløbet bliver der således mulighed for store grupper af pensionister for at have indtægt ved siden af pensionen, uden at denne nedsættes. Desuden vil man fjerne de nævnte alvorlige samspilsproblemer, som også i høj grad har været vanskelige for pensionisterne at forstå.

Hertil kommer, at en fortsat indtægtsregulering af pensionstillægget vil gøre det vanskeligt at anvende det foreslåede princip for boligydelsen, hvorefter pensionisternes egenbetaling for boligen skal udgøre 15 pct. af indkomsten.

Denne indregning af pensionstillægget i grundbeløbet foreslås også at gælde for invalidepensionen og enkepensionen. Selv om invalidepensionister med laveste invalidepension i dag ikke er berettiget til pensionstillæg, har regeringen fundet det rigtigt, at også det »halve« grundbeløb til denne gruppe af

invalidepensionister forhøjes forholdsmæssigt.

Forslaget om indregning af pensionstillægget i grundbeløbet vil kunne betyde en forhøjelse af pensionen med 4.236 kr. årligt for hver af to samgifte pensionister og 3.924 kr. årligt for andre pensionister, såfremt de ikke modtager pensionstillæg.

Indregning af pensionstillægget i grundbeløbet betyder, at der også må ændres i reglerne for hustrutillægget og ægteskabstillægget.

Både hustrutillægget og ægteskabstillægget indtægtsreguleres efter de regler, der i dag gælder for indtægtsregulering af pensionstillægget. Det vil sige, at ægtefællernes sammenlagte indtægter tages i betragtning ved indtægtsreguleringen og indtægtsreguleringen sker i fortsættelse af indtægtsreguleringen af pensionstillægget.

Det foreslås, at indtægtsreguleringen af disse tillæg som følge af indregningen af pensionstillægget i grundbeløbet skal starte ved den indtægt, hvor indtægtsreguleringen af pensionstillægget begynder i dag.

Forslaget om at forhøje pensionen til pensionister, som er gift med en pensionist, de såkaldte samgifte pensionister, skal ses som et første skridt i retning mod det endelige mål, som er, at pensionerne for enlige og samgifte pensionister skal være af samme størrelse.

Efter de gældende regler udgør pensionen til hver af samgifte pensionister brutto 89 pct. af pensionen til en enlig pensionist. Den disponible pension for hver af samgifte pensionister er 76 pct. af pensionen til en enlig.

Princippet om, at pensionen for hver af samgifte er lavere end pensionen til enlige er blevet begrundet med, at leveomkostningerne er lavere for et pensionistægtepar end for en enlig, når man foretager en sammenligning pr. individ.

Spørgsmålet om udligning af pensionsforskellen, således at grundbeløbet bliver ens for gifte og enlige, har været debatteret med jævne mellemrum i de senere år. Samfundsudviklingen har medført, at ægtefæller i stadig større omfang betragtes som økonomisk selvstændige personer, der hver især indretter sig på at have egne indtægter.

Spørgsmålet om ens pensioner til gifte og enlige må også ses i sammenhæng med de ændringer, der er sket i familiemønstret i retning af øget vægt på andre samlivsformer

[Socialministeren]

end ægteskabet. Dette ændrede syn har medført, at det undertiden kan virke vilkårligt, om der til en familie ydes pensioner til to »enlige pensionister« eller to »pensioner til samgifte«.

På denne baggrund stiller regeringen forslag om at foretage et skridt i retning mod det endelige mål, ens pensioner til samgifte pensionister og enlige pensionister. Det foreslås derfor at gennemføre en yderligere tilnærmelse mellem grundbeløbene for samgifte og grundbeløbene for enlige gennem en forhøjelse af grundbeløbene for samgifte med 744 kr. årligt til hver. Efter denne forhøjelse vil den »samgifte« pensionists bruttopension udgøre 93 pct. af pensionen til en enlig.

I min redegørelse til folketinget nævnte jeg også, at det var et mål i sig selv at søge pensionslovgivningen forenklet. Der er foreslået flere forenklinger i disse lovforslag, den mest markante forenkling i pensionsreformen er indregningen af pensionstillægget i grundbeløbet. Blandt andre forenklinger kan jeg fremhæve forslaget om, at der for pensionister under 67 år kun skal gælde to fradragsfri beløb for arbejdsindtægter, nemlig ét for gifte og ét for enlige.

Endelig kan nævnes, at der i forbindelse med forslaget om indtægtsregulering for personer over 67 år stilles forslag om at ophæve adgangen til at opnå ventetillæg samt forslag om forenkling af reglerne om udbetaling af de ventetillæg, der allerede er opnået ret til. Der vil i øvrigt blive arbejdet videre med at søge pensionslovgivningen forenklet.

Til forslaget om at indtægtsregulere pensionen på grundlag af arbejdsindtægter for personer over 67 år skal jeg i øvrigt bemærke, at regeringen har fundet det nødvendigt i overvejelserne om det samlede indhold af pensionsreformen at foretage en nyvurdering også af princippet om, at folkepensionens grundbeløb udbetales til alle over 67 år uden hensyn til indtægt.

Gennemførelsen af den fulde folkepension blev besluttet af folketinget i 1964 og fuldt gennemført den 1. april 1970 med gunstige overgangsordninger i de mellemliggende år.

Ved gennemførelsen af den fulde folkepension blev der lagt vægt på to forhold, opsparringen til alderdommen og pensionisternes tilskyndelse til fortsat beskæftigelse.

Selv om den beskæftigelsesmæssige effekt formentlig er ringe, findes det i overensstem-

melse med begrundelsen for andre sociale ydelser – at erstatte tabet af indtægt – nu at stille forslag om indtægtsregulering af pensionen på grundlag af arbejdsindtægter for personer over 67 år. Folkepensionen vil herefter blive nedsat og vil helt kunne bortfalde, når pensionistens arbejdsindtægter overstiger bestemte grænser.

Ved kun at regulere på grundlag af arbejdsindtægter opretholder man fortsat den tilskyndelse til opsparing, der blev lagt vægt på ved gennemførelsen af den fulde folkepension.

Det foreslås, at pensionen ikke indtægtsreguleres, før arbejdsindtægten overstiger 29.600 kr. Dette fradragsfri beløb for indtægt foreslås at gælde både for gifte og for enlige pensionister. Et fradragsfrit beløb af denne størrelse vil betyde, at folkepensionen (med indregnet pensionstillæg) indtægtsreguleres i følgende intervaller:

Enlige pensionister og pensionister, hvis ægtefælle

ikke modtager pension: . . . 29.600–65.700 kr.

Samgifte pensionister: . . . 29.600–61.500 kr.

Det foreslåede fradragsfri beløb svarer til det fradragsfri beløb, der i dag gælder for gifte invalidepensionisters indtægt ved arbejde. Forslaget om ændringer af forskellige lovbestemmelser som følge af boligydelsesloven indeholder et forslag om en ændring af boligsikringsloven. Ved indførelse af boligydelsesloven er der ikke mere behov for særregler for pensionister i boligsikringsloven. Det foreslås derfor, at alle pensionistregler udgår af loven. Der stilles desuden forslag om, at kommunernes udgifter til boligsikring refunderes af staten på samme måde, som gælder for andre sociale ydelser, dvs. ved en forskudsvis løbende refusion forud for hver månedlig udbetaling.

Samleforslaget indeholder desuden forslag om ændring af renten på lån efter lov om lån til betaling af ejendomsskatter for visse parcel- og rækkehuse – »parcelhusloven« – således at renten fastsættes på samme måde som i boligydelsesloven.

Der stilles forslag om, at fastsættelsen af grundskyldpromillen skal ske samtidig med den endelige vedtagelse af primærkommunernes årsbudget. Ændringen er nødvendig for at kunne medtage ejendomsskatten for

[Socialministeren]

det kommende år ved opgørelsen af pensionisternes boligudgift.

Videre stilles der forslag om ændring af ligningsloven, således at boligydelsen bliver skattefri.

Endelig stilles der forslag om ændring af stempeloven, så dokumenter, der udstedes til sikkerhed for lån efter boligydelsesloven, bliver stempelfri.

I øvrigt kan jeg oplyse, at finansministeren vil fremsætte forslag til en ændring af tjenestemandspensionsloven, der sikrer, at ingen tjenestemandspensionist som følge af pensionstillæggets indregning i grundbeløbet får reduceret sin samlede offentlige efterløn.

Forslagene om ændring af pensionslovene og forslaget til lov om boligydelse til pensionister har været drøftet med Folkepensionistforeningernes og Invalideorganisationernes Kontaktudvalg, der har udtrykt en generel tilfredshed med forslagene som et hele.

Som nævnt er dette en 1. fase i pensionsreformen. Regeringen har i denne fase ønsket at forbedre forholdene for de nuværende pensionister. Efter loven om den sociale pensionsfond vil der imidlertid være yderligere midler til rådighed for pensionsforbedringer fra 1982, hvor der skal udbetales $\frac{2}{3}$ af de fulde udbetalinger fra fonden.

I forbindelse med overgangen til den næste fase i pensionsreformen vil regeringen undersøge, hvorledes virkningerne af virkeliggørelsen af forslaget om boligydelsesloven har været. Uanset omhyggelige prognoser er der tale om et så omfattende og kompliceret område, at udformningen af boligydelsen må overvejes efter en undersøgelse af virkningen for pensionisterne og de samlede økonomiske virkninger. Det er regeringens hensigt at benytte en del af midlerne, der er til rådighed i anden fase, til yderligere at mindske forskellen mellem giftes og enliges pension.

Den næste opgave i forbindelse med pensionsreformen er derfor at diskutere, hvorledes reformerne på lang sigt skal udformes. Et godt udgangspunkt i denne diskussion er pensionsreformarbejdsgruppens betænkninger, hvis forslag jeg præsenterede for folketinget i min redegørelse i maj 1977.

Jeg gav i redegørelsen udtryk for, at der er et behov for en forhøjelse af det nuværende pensionsniveau, således at pensionen kommer til at stå i et rimeligere forhold til indtægterne i den erhvervsaktive alder.

Jeg stillede ved samme lejlighed det spørgsmål, om ikke befolkningens ønsker om forbedrede vilkår i pensionsalderen er så stærke, at den enkelte borger vil være indstillet på at yde et større bidrag til alderspensionen, så vi derved i endnu højere grad kunne imødekomme ønsker om forbedringer på pensionsområdet.

Hvis man virkelig ønsker en gennemgribende reform, må der blive tale om væsentlig større indbetalinger fra den enkelte i fremtiden. En langsigtet reform er derfor en så afgørende beslutning, der får betydning for den enkelte både i den erhvervsaktive alder og i pensionsalderen, at spørgsmålet indgående må drøftes i meget brede kredse.

Jeg håber, at denne diskussion vil føre til en bred folkelig opbakning af en reform, der medfører afgørende forbedringer for pensionisterne.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslagene til folketingets velvillige og hurtige behandling.

Kaj Hansen (DKP):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om bolig sikring.

(Lovforslag nr. L 163).

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til socialministeren:

Forespørgsel af Yvonne Herløv Andersen (CD), Jørgen Junior (FP), Ebba Strange (SF), Tove Jørgensen (DKP), Inge Krogh (KrF), Alice Hedegaard (DR) og Tyroll (VS).

(Forespørgsel nr. XII. Anmeldt 13/1 78).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var: